

Velike protifašistične demonstracije v sovjetski Rusiji

Več stotisoč ljudi se je zbralo na Rdečem trgu v Moskvi, da pokažejo, da bodo podpirali vlado v boju proti fašizmu. Sovjetski tisk naglašja, da bo Rusija podvzela akcijo proti italijanskim piratom. Rimska vlada molči o dogovoru glede pomorske straže na Sredozemskem morju.

Moskva, 13. sept. — Včeraj, 12. septembra, je bila v Moskvi praznovana Mednarodna mladinska dan, so se vršile velike protifašistične demonstracije na slovesnem Rdečem trgu v Moskvi. Demonstracij se je udeležilo več stotisoč ljudi, ki so nosili italijanske piratske zastave in svinje. Vsa ta množica je objubila, da bo podpirala vlado, ki se je zapletla v boj s fašistično Italijo. V Moskvi so bili prisotni tudi predstavniki različnih strank, ki imajo ozke stike z Rusijo, so namignili, da bo Rusija odobrila dogovor, ki je bil sklenjen na konferenci devetih držav v Nyonu, Švica. Ta dogovor določa pomorsko stražo na Sredozemskem morju proti podpiranju parnikov na tem morju. Dogovor se ni bil podpisal, toda Hitler se bo to zgodilo, bo tudi v Angliji in Franciji, ki so se udeležile konferenci v Nyonu, po njihovi vojni ladje na stražo na Sredozemskem morju. Sovjetski voditelji pravijo, da je dogovor pomembnejši in da ne daje dodatne zaščite parnikom.

Pravda, glasilo ruske komunistične stranke, je zapisala, da so sovjetska vlada sama uveljavila ukrepe proti italijanskim piratom. Kakšni bodo ti ukrepi, pravda ne omenja. Sovjetska vlada je v dveh protestnih notah obdolžila Italijo, da so njene podmornice potopile dva ruska parnika. Diktator Stalin in premier V. I. Molotov sta opazovala pohod sovjetske mladine, ki je nosila zastave z napisi. Eden izmed napisov se je glasil: "Fašistični pirati nam ne bodo ušli." Predstavniki mladine so v svojih govorih naglašali, "da bo sovjetska vlada uničila svoje sovražnike. Fašistične svinje naj vedo, da je sovjetska mladina pripravljena na obrambo svoje domovine."

Rim, 13. sept. — Italijanski diplomati se niso izjavili, ali bo Italija odobrila dogovor, sklenjen v Nyonu, Švica, glede pomorske straže proti podmornicam. Ti niso hoteli povedati, kaj bo storila Italija. Rekl so le, da so Mussolini in njegov zunanji minister grof Ciano zaposlena. Dogovor bosta študirala in po potrebi podala svoj odlok. Ako bo Italija videla, da bi dogovor koristil italijanski ljudski vladi, se Italija ne bo pridružila mednarodni pomorski straži na Sredozemskem morju, ker ona podpira generala Franca, vrhovnega poveljnika španske uporniške armade.

Do letali trčili v zraku; štirje mrtvi
South Bend, Ind., 13. sept. — Štiri osebe, trije moški in ena ženska, so bile večerjati v restorani, ko dve letali trčili skupaj nad južnim letališčem 500 čevljev visoko v zraku med spuščanjem na tla. Vzrok je menda bil, ker je far solca trenutno oslepi pilota, ki se je zaletel v drugo letalo.

Unije v Angliji se izrekajo za oboroževanje
London, 13. sept. — Kongres angleških delavskih unij je na svojem letnem zboru v Norwiche sprejel resolucijo, ki naglašja potrebo oborožitve v vsaki

demokraciji, češ, kot zadnje obrambno sredstvo proti nevarnosti fašistične tiranije.

Hitlerju manjka surovin za oborožitev
London, 13. sept. — Iz Berlina prihaja zaupna vest, da je Hitlerjev program oboroževanja Nemčije zastal zaradi silnega pomanjkanja surovin, posebno jekla, bakra itd. Produkcija orožja, posebno velikih topov in tankov, je začela padati v Nemčiji in delavce odslavlja po vseh mestih bojne industrije.

Dr. Jerome Davis, predsednik Ameriške učiteljske federacije.

Domače vesti

Obiski
Chicago, 13. sept. — Gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete so v soboto obiskali: Anthony, Alice in Anne Osepek ter Joe Lukežič, "Oh" Valenšek in Frances Jankovič iz Barbertaina, O.; Anton J. Kostanjevec Jr. iz West Allisa, Wis.

Bolniki v Colorado
Pueblo, Colo., 13. sept. — V Corwinovi bolnišnici se nahaja Peter Tomič, ki se je pobil pri avtni nesreči; dalje se tamkaj nahajata Anton Novak z zlomljeno hrbtenico in Nik Culich, ki je bolan v grlu. Nadalje sta bolna Anton Virant in Mary Maher, ki pa se zdravita vsak na svojem domu.

Vesti iz Minnesote
V McKinnleyju je pred kratkim umrla rojakinja L. Žitnik, doma iz Dobrepolja na Dolenjskem in ki je tu živela okrog 40 let. Po povem moči se je pisala Skoda. Zapuška moža in odrasle sinove in hčere, od katerih tri biva v Chicagu. — Mnogo slovenskih fantov in deklet v Minnesoti se je letos vpisalo v višje šole po raznih krajih; nekateri so odšli v Washington, D. C., drugi pa v Colorado.

Nov grob v Jolietu
Joliet, Ill., 13. sept. — V sosednjem Rockdalu je umrla 47-letna Ana Slesko, roj. Finc v Kočljecu pri Višnji gori. Tu zapuška moža, tri sinove, tri hčere, brata in sestro.

Green poziva častnike v federacijo

Iz nezadovoljne manjšine bi rad naredil novo unijo

St. Louis, Mo., 13. sept. — William Green, predsednik ADF, je včeraj naznanil, da je unija častniških delavcev (American Newspaper Guild), ki je pri splošnem glasovanju pristala na prestop v CIO, izključena iz federacije. Obenem je pozval manjšino Guilda, ki je glasovala proti CIO, naj ostane v federaciji kot jedro nove častniške unije. Kot kaže uradno poročilo Guilda, je 1691 članov glasovalo proti prestopu častniške unije v CIO, dočim je 3392 članov glasovalo za prestop.

Za sprejemanje upravnjskih in drugih častniških namestitev v to unijo je glasovalo 3013 članov, proti pa 2054. Princip samostojne politične akcije oziroma neodvisne delavske stranke je bil tudi sprejet s 2274 glasovi proti 2202. Predloga v prid WPA in za prvotni načrt sodnijske reforme predsednika Roosevelta sta bila tudi sprejeta z majhno večino, ampak predlog, da častniška unija izreče simpatije španski vladi ljudske fronte in obsodi upor fašistov, je bil poražen z 2592 proti 2409 glasovom.

Dr. Jerome Davis, predsednik Ameriške učiteljske federacije.

Kitajska apelira na Ligo narodov

Skupni nastop proti japonskim militaristom

Zeneva, 13. sept. — Kitajska delegacija v Zenevi je pozvala vse v Ligo narodov včlanjene države, naj nastopijo proti japonski, katere oborožena sila je invadirala kitajsko ozemlje. V apelu izraža upanje, da bodo Amerika in druge miroljubne države, ki so zunaj Lige narodov, podprle Zenevo, če se odloči za akcijo proti japonskim militaristom.

Apel poudarja, da je kitajsko-japonski konflikt povzročil svetovno krizo, ki ogroža mir vseh držav. Japonci so kršili mednarodne pogodbe in dogovore s invazijo kitajskega ozemlja. Njen cilj je hegemonija v Aziji in kontrola Pacifika. Kitajska delegacija dalje pravi, da je vrgla Japonska armada 60.000 na šanghajsko fronto, da dobi Šanghaj, ki je vhod v bogato dolino ob reki Yangtze, pod svojo kontrolo.

"Kitajska vlada in prebivalci smatrajo, da je dolžnost Lige narodov, da poseže v konflikt in odredi akcijo, ki naj bi ustavila japonsko agresijo na Kitajskem", se glasi apel. "Liga naj ustavi brutalne aktivnosti japonske oborožene sile na Kitajskem in vzdrži svetost mednarodnih pogodb, ki jih kršijo japonski militaristi."

Roosevelt se je izjavil proti vojni

Njegov mirovni program za Ligo narodov

Hyde Park, N. Y., 13. sept. — Predsednik Roosevelt je v soboto povedal poročevalcem, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da obvaruje Združene države vsakega zapletljivega v vojno. Rekel je, da je svetovni položaj danes zelo resen in zlasti v demokratičnih državah je velika nervoznost. Roosevelt je poudaril, da je predvsem zaskrbljen za demokratične države in on se boji, da bodo diktatorne vlade, med katere prištevata tudi Rusijo, izvalje svetovno vojno na škodo demokracije.

Washington, D. C., 13. sept. — Državni tajnik Hull je po navodilih Roosevelta pripravil mirovni program Združenih držav, ki bo indirektno predložen Ligi narodov, katere se v nekaj dneh snide v svoji letni skupščini v Zenevi. Ameriški poslanik v Švici ga predloži tajništvu Lige. V tej poslanici bo vlada Združenih držav apelirala na države v Ligi narodov, naj spoštujejo medsebojne pogodbe in se ognejo vojne kot instrumenta za poravnavanje mednarodnih sporov.

Pričakuje se, da bo Roosevelt bolj obširno govoril o notranji in zunanji politiki Združenih držav ob 150-letnici ameriške ustave, ki bo 17. septembra.

Greena se bodo skušali iznebiti pri ADF

Washington, D. C., 13. sept. — V krogih Ameriške delavske federacije se je pojavilo gibanje za izvolitev mladšega in bolj energičnega predsednika federacije na bližajoči se konvenciji, ki se vrši v Denverju, Colo., prihodnji mesec. Ti krogi so mnenja, da je Green že prestar in preslab za Lewisa in CIO. Kandidata, ki imata izpodrinuti Greena, sta baje Matthew Woll, prvi podpredsednik ali pa George M. Harrison, predsednik unije železniških uradnikov.

NOVA POLITIČNA REGRUPACIJA V WASHINGTONU

Konvencija Commonwealth federacije tipična "ljudska fronta"

ZA ENOTNOST MED DELAVCI

Seattle, Wash., 13. sept. — "Ne morejo ustaviti, da ne bi imeli 'nova deals' v državo Washington," je rekel ob otvoritvi konvencije Washington Commonwealth federacije njen tajnik Howard Costigan.

Konvencija je pokazala veliko porast Commonwealth federacije od zadnjega zborovanja. Udeležilo se jo je 665 delegatov iz 26 okrajev; od teh je zastopalo unije 217 delegatov — 109 unije ADF in 108 unije CIO. Demokratski klubi so imeli 23 delegatov. Delegatske pravice je dobilo tudi 45 demokratičnih predstavnih odborov in 51 političnih uslužbencev. Ostali delegatje so zastopali klube brezposelnih in Unije za starostno pokojnino.

Konvencija se je na priporočilo vseh unijah zastopnikov obeh frakcij izrekla za enotnost v delavskih vrstah. Državna delavska federacija je na zadnji konvenciji pretrgala stike s Commonwealth federacijo, kar je bila posledica vročega frakcijskega boja, ki je zadiljal med ADF in CIO. Kljub temu pa je to politično konvencijo nagovorilo več vplivnih voditeljev ADF, med njimi Charles McCarthy, predsednik sveta kovinarskih delavcev, in Jesse Fletcher, predsednik Building Service Workers unije, ki ima 6000 članov v Seattleu. Važno vlogo na konvenciji je igral tudi novi delavski svet CIO (Labor Unity Council).

Konvencijo so pozdravili tudi zastopniki raznih drugih unij, na primer učiteljske, lesnih delavcev, oregonske Commonwealth federacije in kanadske Commonwealth federacije. John L. Lewis je poslal brzojavni pozdrav, kakor tudi kongresnik Bernard iz Minnesote in Coffee iz Washingtona.

Konvencija se je izrekla za bojkotiranje japonskega blaga in enoforsiranje pogodbe devetih ail, s katero so se izrekle za politično "odprtih vrat" na Kitajskem in njeno teritorialno nedotakljivost. Politika "odprtih vrat" pomeni enake biznisne in imperialistične prilike za vse države. To pogodbo je podpisala tudi Japonska in jo zdaj potepala. Glede izvajanja te politike pogodba izrecno določa le "medsebojno posvetovanje" po podpisnicah v primeru kršitve.

Z dolгими resolucijami se je konvencija izrekla za indolentne Washingtonske penzijske unije, za Schwellenbach-Allenovo resolucijo proti odslavljanju religijskih delavcev pri WPA, za izredno zasedanje državne legislature, ki naj avtorizira neporabljeni denar iz raznih skladov za starostno pokojnino. Nadalje je obsodila vigilantizem in skeme za inkorporiranje unij, sedanjih nevtralnistični zakon, katerega naj nadomesti nov zakon, ki bi zapiral ameriški trg napadalnim državam.

Najvažnejša resolucija pa je bila glede Delavske neustankarske lige, katero je konvencija karakterizirala kot organizacijo z enakimi cilji kot jih ima Commonwealth federacija in se izrekla za spojitev obeh skupin v namenom, da v Washingtonu zgradi "pravo newdealovsko" stranko. Svoje člane je konvencija (Dolje na 2. strani.)

Japonska armada raztegnila aktivnost

Velike izgube v bitki pri Sanghaju

Peiping, 13. sept. — Japonske čete prodirajo na ozemlju južno od Tientsina in severozapadno od Peipinga. Japonska armada, ki je koncentrirana ob Tientsin-Pukow železnici, je dobila ojačanje, nakar je raztegnila aktivnosti na teritorij, ki leži južno od Mačanga.

Japonski vojaški častniki pravijo, da je vse pripravljeno za spopad s kitajskimi četami, ki bo odločil, kdo dobi kontrolo nad južnim in centralnim delom province Hopel. Severni del te province, kjer sta mesti Tientsin in Peiping, je še v japonskih rokah. Kitajske vojaške enote so se umaknile iz Mačanga in zasedle nove pozicije pri Taangčovu, kjer je njihova glavna baza v tej sekciji. Ta je oddaljena od Tientsina okrog 55 milj. Vest iz japonskega vira se glasi, da so japonske čete zasedle Mačang po 24 ur trajajoči bitki. Prej so Japonci zasedli vse vase in naselbine v bližini tega mesta.

Sanghaj, 13. sept. — Da se kitajska armada odločno bori proti japonski vojni mašini na šanghajski fronti, so se pokazala znamenja, da se bo umaknila proti zapadu. Vroče bitke so se vršile ves dan na fronti, ki leži deset milj severno od Sanghaja in ob rekama Yangtze in Wangu. Yanghang, mesto na tej fronti, je bilo glavno pozorišče bitke. Oboji, Kitajci in Japonci, so utrpli velike izgube v tej bitki. Nekateri pravijo, da je bila ta najbolj vroča bitka na šanghajski fronti, odkar so izbruhnile sovražnosti pred petimi tedni.

Kitajski letalci so včeraj bombardirali japonske bojne ladje na reki Wangu in japonsko letališče v distriktu Yangtsepu. Kitajci pravijo, da so bombe, ki so jih vržili letalci, požakovali japonske ladje, toda poročilo se ni potrdilo. Nove bitke so se vnele tudi v Capeju, kitajski četrti v Sanghaju, in v Hongkewu, šanghajski sekciji, kjer je vladal mir dva tedna. Japonski topovi so letočasno obstreljevali kitajske postojanke ob železniški postaji v severnem delu Sanghaja, ki mejni na mednarodno naselbino.

Roosevelt uvaja omejeno inflacijo

Za 300 milijonov dolarjev zlata v prometu

Washington, D. C., 13. sept. — Federalna vlada je nenadoma pomnožila denar v obtoku do neke meje z namenom, da utrdi svoje dolžnice in podpre omahujoče cene delnicam na borzi. V ta namen je zakladniški tajnik Morgenthau dal rezervnim bankam za 300 milijonov dolarjev zlata na razpolago, da lahko kupijo federalne bonde in druge federalne obligacije. Rezultat te akcije ima biti, da banke ne bodo metale na trg federalnega papirja, ki nosi nizke obresti in da dobe dovolj gotovine za komercialna posojila. Na drugi strani bo vlada lahko razpisala nova posojila in dobila denar, ki ga potrebuje za ogromna izplačila, katere presega dohodek vlade.

Newyorška policija lovi pleskarke stavkarje

New York. — Newyorška policija je v enem dnevu aretirala 102 pleskarke stavkarja, ko so piketirali pred hoteli v Manhattanu in Brooklynu. V stavki za višje plače je nad 20.000 pleskarjev.

TEŽAVE ZADOLŽENIH AMERIŠKIH FARMARJEV

Zapuščene farme govorijo o težkem položaju

REŠITEV JE V ORGANIZACIJI

Sisseton, S. D. — (FP) — Tisoče in tisoče farmarjev po srednjem zapadu je skozi tri zaporedna leta tepla suša. Leto za leto so sejal in sadili, toda žetve ni bilo. V pričakovanju, da bo prihodnje leto bolje, so se dolžili tukaj in dolžili tam. Zadolžili so se do vratu na posestva in nepremičnine ter pridelek. Mnogim je suša pobrala tudi živino, ker ni bilo pašne krme.

Skozi zadnja tri leta so upali in upali, da bo prihodnje leto bolje. Letos so res dočakali dobro leto. Prvič po treh letih. Toda znašli so se zopet v precepu. Nanje so pritisnili upniki, ki so jim sporočili, da bo žetev njihova.

Eden teh farmarjev je bil tudi mladi Arnold Berndt, ki ima oziroma je imel farmo v tukajšnji bližini. Njegov slučaj pokazuje tragedijo tisočev farmarjev v vsej svoji nagoti.

Svojo farmo je pridno obdelaval. Suša skozi zadnja tri leta ga je poglajala v dolg do grla. Vsako leto je sejal, toda ničesar pridelal. V zadnji sejalski sezoni je napel vse svoje moči. Izorjal je semjo, dobil semensni to in ga posejal, ne da bi slesel še bolj v dolg. Zadolžiti se sploh ni mogel več.

In ko je letos letina dobro pokazala, so mu sporočili upniki, da pričakujejo, da bo letina njihova. Vsaj smisel njih zahteve je pomenil to. Mlademu farmarju se je vse skupaj zazdelo prenemumno ali preobupno. Enostrajno je pustil farmo in odšel proti Oregonu. Svojemu bratu je pustil traktor in mu naročil, naj on požanje.

Njegova farma stoji zapuščena. Medtem ko so drugi farmarji, njegovi sosede, pričeli z žetvijo, se njegovega polja ni nihče dotaknil. Bogato pšenice polje je ostalo nedotaknjeno — nema priča obupnega položaja zadolženega farmarja. Dotaknili se ga niso upniki, ker so bili le zainteresirani, da popravijo žetev — delo drugih. Pa tudi, če bi hoteli poletiti, nimajo te pravice, dokler farma ne spada legalno njim. Dotaknili se je ni niti brat, kateremu je farmar zapustil traktor, ker ni imel denarja za gorivo, vezivo in pomoč.

Berndtova farma še vedno stoji zapuščena. Tudi žito še ni pospravljeno, in bo najbrže ostalo na polju. Nema priča ogromnega bremena — dolga. Takih slučajev res ni veliko. Ogromna večina farmarjev je bolj tesno priklenjena na zemljo kakor je bil mladi Berndt na svojo zadolženo farmo. Toda njih položaj ni nič bolj kakor je Berndtov. Tudi večina njegovih sosedov čaka naokrog: po mnogih krajih srednjega zapada, je bila obveščena od upnikov, da pričakujejo bogato žetev; večino, ako ne ves pridelek.

In namesto da bi sledili mlademu Berndtu, vrgli roke kvišku in se z gnevom in žalostjo v sru poslovlili od "svojih" farm tik pred žetvijo, so se pridno oprijeli dela in pričeli prvič po treh letih pospravljati bogati pridelek. Ostali so, kjer so, ker tudi drugje ne vidijo bodočnosti. In obenem so se pričeli organizirati proti upnikom.

Pričeli so se zopet oklepati (Dolje na 2. strani.)

Ruska revolucija. Revolta generala Kornilova je bila korenito sirta 15 milj od Petrograda. Njegove čete so se dvignile proti njemu.

(Dalje iz prve kolone.)

truditi, da bi razumeli trikarije političnih štanov. Kdor se ne brika zase—se tudi ne brika drugi ne bo brigal zanj.

Vesti iz Jugoslavije

(Izjava poročila iz Jugoslavije)

PARSKI NAPAD NA DRAVSKEM POLJU

Streljal na vso družino. Ropar se je nato sam ustrelil.

Na Ptuj poročajo o strašnem napadu, ki se je dogajal v Dravskem polju. Tamkaj so svojo hišo bogati posestnik in njegova žena Marjeta z otrokoma. Poprej sta bili v bližini starih v Stari Halozah. V to Berančev hišo, kjer je stanoval Saček, je bil izvršen vlom in napad, ki pa je bil najbrže namenjen bogatemu Beranču. Ropar je v hišo vstopil s puščico in je v hišo vstopil v večjo po vodo. Tedaj pa je v veži zagledala mamo, ki je bila v revoluciji. Žena se je prestrašila, hoteli umakniti, toda ta hip je streljal, ki je ženo zadela. Tedaj se je zbudil Saček, toda razbojnik je že ušel vanj in ga dvakrat zadal. Ranjena žena je hotela priti do pomoči, tedaj je spet ustrelil in jo zadal v vrat. Mož je hotel k omari po orožje, toda neznan razbojnik je vstrelil vanj. Nato je razbojnik ustrelil še proti petemu sinu, ki se je bil prebujal. Splazil do vrat v vežo, vendar na strel otroka ni zadela. Tu je streljal otrok, ki je ležal v postelji, ni bil zadet. Nato je neznan napadalec izginil v noč. Saček se je z muko splazil v vežo starih do sosedne hiše, kjer je sosed njegova žena ni puščala iz hiše na pomoč v strahu pred roparjem. Tako se je Saček splazil k drugi hiši in po nekaj, kaj se je zgodilo. Zbrali so kmetje s kosami in sekirami in odšli proti Sačelkovi hiši, toda razbojnika niso našli nikoli.

Kmetje so Sačelka in ženo z otroki odpeljali v pujsko bolnišnico, kjer bo mož najbrže okreval, za ženo pa so resno v skrbi, da bo poškodbam podlegla. Orožniki so že ponoči šli na delo, vendar niso izsledili razbojnikov. Na vse zgodaj pa je neki ropar našel pri Sv. Lovrencu v gozdu mrtvega moža, ki je držal v rokah star revolver. Pregled trupla je pokazal, da se je bil neznanec sam ustrelil. Imel pa je rano tudi na glavi. Dokazano je, da gre za napadaleca, ki se je bil pri napadu sam ranil na nogi. Ko je opazil, da s svojo rano ne more bežati, je obupal ter se sam ustrelil v prsi. Z nočem je prešel telovnik in arjačo in nastavil revolver na prsi. Ropar, ki so jo našli v njegovem trupu, je enaka krogla, ki jo je ustrelil v Sačelkovo družino.

Niso pa še mogli ugotoviti, ali je ropar. Orožniki so preiskovali, da gre za beguna Potočnika, ki je lani izvršil vlom v Ptujski gori, bil nato aretiran, pred tremi meseci pa je potočnik iz mariborske kaznišnice. Odtlej so ga orožniki takoj aretirali, a ga niso mogli izslediti. Domnevajo, da je mrtvi Potočnik in ropar ta Potočnik.

V bližini se je zadržal. — V Rance pri Mariboru se je našel 35 letni vinčar Franc Curnj v vinograd v Jablancih. Bil je močno vinjen, sredi poti pa je bil v obcestni jami, kjer so ga našli kasneje mrtvega. Vinjen ni zmogel toliko, da bi bil vstal in tako je zaradi zadušjenja.

Šentvidski mizarji štrajkajo. V petek, dne 27. avgusta so v St. Vidu nad Ljubljano mizarji pomočniki štrajkali, da vsa šentvidska mizarstva in tudi onstran mej, po-

glejal Svaigerja niše v strmini, kako ves potolčen visi čez skalo. Bratina je hitel po pomoč h koč na Gozdu ter dobil tam šolskega upravitelja Pečarja, ki je naglo pohitel na kraj nesreče, splezal do ponesrečenca ter ugotovil, da je vsaka pomoč odveč: fant je bil namreč že mrtev. V ponedeljek zjutraj so reševalci prenesli truplo v dolino.

O nesreči so bili obveščeni Svaigerjevi starši v Ljubljani. Oče pokojnega Antona je sluga na banski upravi. Anton je s svojimi delom pogosto kaj zaslužil ter je tako že pomagal vzdrževati družino, ki živi pač skromno, kakor more družina nižjega državnega nameščena.

Smrtina nesreča. — V okolici Strigove se je zgodila smrtna nesreča. Posestnikov sin Ernest Pavtler se je s kolesom zaletel v voz in dobil tako hude poškodbe v trebuhu, da je kmalu nato umrl.

Napadeni in oropani železničar umrl. Danes, dne 31. avgusta zjutraj je v ljubljanski bolnišnici podlegel poškodbam železničar Josip Ostriž iz Zaloge. Ropar, ki ga je napadel in oropal, mu je prebil lobanjo, nastopile so komplikacije in danes je Ostriž umrl.

Kakor smo že obširno poročali, je bil železničar Striž napaden ko je nesel v aktivki 51.000 Din na pošto v Devico Marjivo v Polju, izkupiček za vozne karte in blagovni promet zaloške postaje. V gozdiču med obema naseljem je Ostriža pričakoval neznan ropar, udaril Ostriža s kolom po glavi in mu odnesel aktivko z denarjem. Ostriž je bil padev v nezavest, ko pa se je čez nekaj časa zavedel, se je stezka vrnil v Zalog in povedal, kaj se mu je dogodilo.

Policija in orožništvo še vedno nista mogla izslediti roparja. Vse pa kaže, da gre najbrže za zločin znanega roparja in vlomilca Jožeta Anžurja iz Zdobrovec pri Zalogu. Ljudje so videli napadaleca, kako je bežal proti Zdobrovi — zločin se je zgodil sredi dopoldneva — pa tudi policijski pes je šel za sledjo do Zdobrovec, in sicer prav do Anžurjeve hiše.

Anžurjeva družina se je že nekajkrat pojavila pred sodiščem zaradi vlovov in napadov. Jože Anžur se je kakšni dve leti klati na skrivaj po Sloveniji, zlasti okrog Zaloge. Kot domačinu so mu bile razmere v Zalogu pač dobro znane, tudi je vedel, kdaj vsak dan nosi Ostriž denar na poljsko pošto. Anžurja iščejo, a ga doslej še niso izsledili. Mnenje, da je morda izvršil napad znan v vromilec in napadalec Bradeška, je najbrže neosnovano, ker Bradešku razmere tu niso bile znane, da bi bil lahko tvegal tak roparski napad sredi dopoldneva.

Korenitost. Pod razstavljanim kipom "De-klica in hrepenenje" je napisano: "Ne dotikajte se s palicami in dežniki". Neki šaljivec je pa pripisal: "Temveč vzemite sekiro."

Skrili talenti. "Kako je z mojim sinom med poukom, gospod profesor?" "Križ je z njim, zmerom se mi zdi nekam zaspal." "Seveda, to je talent, ki spi v njem."

Ubogi očka. "Pol desetih je, Pepček, takoj pospravi igrače in v posteljo!" "Oho," se oglasi nadobudni sinček, "pa vendar ne misliš, mamica, da govoriš z ockom!"

Smrtina nesreča na planinah. O smrtni nesreči brisavskega pomočnika Kafke iz Zagreba smo že poročali. S svojim dekletom je bil na Kofcah nad Trilcem. Od tam sta odšla na Košutec, odkoder se je v dom na Kofcah vrnilo le deklica, Kafka pa se je smrtno ponesrečil. Okolnosti te nesreče so zelo zagonetne in nepojasnjene. Morda bomo o tem še kaj napisali, če bo oblast uvedla preiskavo.

Komaj pa so pokopali Kafko, že je prišla iz Kranjske gore novica, da se je na Prisanku smrtno ponesrečil dijak Anton Svaiger iz Ljubljane, star 17 let. Bil je študent Srednje tehniške šole, pa je bil v počitnicah v praksi v Kranjski gori pri nekem stavbeniku. V nedeljo 29. avgusta se je odpravil na izlet na Prisank. Sel je sam in nepravilno oblečen: brez gojzeric in prave obleke. Prišel je srečno na vrh ter se tu sestal z delavcem Bratinom iz Kranjske gore. Vračala sta se s Prisanka skupaj, Bratina spremljal Svaiger za njim. Pod Oknom je nenadoma opazil Bratina, da Svaigerja ni za njim. Začel je klicati. Ker ni bilo odgovora, se je vrnil po poti in za-

Problemi prisiljenca

Ekspatriacija otrok, rojenih v Ameriki

VPRAŠANJE: Neki moj prijatelj, ki je bil naturaliziran ameriški državljan, se je povrnil v staro domovino skupaj s svojimi otroci, ki so bili vsi rojeni v Združenih državah. Izgubili svoje ameriško državljanstvo valed tega njegovega razdravljenja (expatriation)? Moj prijatelj mi piše, da se njegovi otroci še vedno smatrajo za Amerikance in vsa družina bi se rada povrnila v Združene države.

ODGOVOR: V mnogih sodnih skih določbah je bilo ustanovljeno, da z ozirom na to, da rojstvo v Združenih državah pomenja popolno pravico do državljanstva, starši imajo jako omejeno pravico razdravljanja (expatriation) svoje otroke takom njihove nedoletnosti in jih tako oropati njihove prirojene pravice. V praksi pa je uveljavljanje tega načela jako komplicirano valed naturalizacijskih zakonov inozemskih držav, kjer ti nedoletniki sedaj živijo. V mnogih inozemskih državah se smatra, da otrok sledi državljanstvu očeta brez oira na kraj rojstva. Znan nam je nekoliko slučajev, v katerih se je razsodilo o državljanstvu otrok na podlagi starosti, ki so jo imeli, ko je oče izgubil ameriško državljanstvo. Splošna tendenca je ta, da se smatra, da otroci 14 let ali več stari pridružujejo svoje ameriško državljanstvo, tudi če je oče izgubil državljanstvo valed ekspatriacije.

Državljanstvo poročene ženske

VPRAŠANJE: Poročila sem se s ameriškim državljanom takoj po svojem prihodu v to deželo l. 1914. razporečila pa sem se l. 1919. Leta 1920 sem se zopet poročila, to pot s inozemcem. Moj sedanjí mož pa je postal državljan valed naturalizacije l. 1926. Ali sem jaz ameriška državljan-ka?

ODGOVOR: Vi ste pridobili svoje ameriško državljanstvo valed poroke s prvim možem in ste ostali nadalje ameriška državljan-ka viled razporeči. Izgubili pa ste svoje ameriško državljanstvo valed poroke s inozemcem, kajti zakon, po katerem rojstvo ne vpliva več na državljanstvo, je prišel v veljavo šele 22. septembra 1922. Na podlagi tega zakona ste ostali inozemka, tudi če je vaš drugi mož postal državljan. Vi imate pa pravico zaprositi za naturalizacijo, ne da vam je treba imeti "prvi papir."

Upokojitev v starosti 65 let

VPRAŠANJE: Star sem 65 let in sem stalno zaposlen ter zaslužim \$2000 na leto. Kakšno pokojnino bi dobival, ko postane 65 let star, na podlagi socialno-varnostnega zakona? In kaj se zgodi, ako nočem biti upokojen v tej starosti? Nadalje bi rad doznal, kaj bi dobivala moja žena, ako umrem pred starostjo 65 let!

ODGOVOR: 1. Ako boste nadalje stalno delali prihodnjih 10 let, bo vaša mesečna pokojnina ob starosti 65 let in potem znašala \$32.50. 2. Vi imate popolno pravico delati nadalje po starosti 65 let, ali se ne bo več pobirala nikakva pristojbina od vaše zaslužke in vaša pokojnina bo ravno taka, ko se končno odločite zaprositi za njo. 3. Ako umrete pred starostjo 65 let, bo vaša žena dobila tri in pol odstotkov skupnih mezd, ki ste jih zaslužili, odkar je Social Security Act stopil v veljavo. Valed tega, ako bi umrli, recimo l. 1945, bo vaša žena dobila ček za \$560.

Kdo je upravičen do socialno-varnostnih dajatev?

VPRAŠANJE: Ali mora delavec dokazati, da je siromak, ako zahteva starostno pokojnino ali nezaposlenostno podporo pod socialno-varnostnim zakonom?

ODGOVOR: Kar se tiče starosti? cmfwp cmlu shrdluda stnih pokojnin, tudi oni delavci, ki imajo lastnino ali druge dohodke, so upravičeni do smrtnih pokojnin, in edino, kar se za-

Krvava stavka poljskih kmetov

Fašizem ni zdravilo zoper glad in revščino

Iz Varšave poročajo, da je v dveh poljskih vaseh prišlo med stavko do krvavih spopadov med poljci in kmeti. V eni vasi je bilo 14 mrtvih in 20 ranjenih oseb, v drugi pa 11 mrtvih.

Poljska kmetijska stavka je bila napovedana za čas od 15. do 25. avgusta. Glavne manifestacije so se vršile v nedeljo in je pri teh tudi prišlo do krvavih dogodkov. Boj poljskih kmetov in posledice, ki jih mora roditi ta boj v nadaljnjem razvoju poljske politike, je važen za vse, zlasti pa za slovenske sosednje države.

Boj je klic po demokraciji, je pojav težke povojne krize, ki se izraža v diktatorskih režimih po Evropi, ter je naperjen proti poljskemu, ki se domišlja, da bo večni.

Diktatorski režimi se ne morejo nikjer prav ustaliti. Njih edina pozitivnost je, da neprestano snujejo politične kompote, ki silijo v vrstolomno zunanjjo politiko. Zato so ti režimi tudi nevarni evropskemu miru. Prav lahko trdimo, da si ti režimi pomagajo iz sadrege zaradi notranjih razmer s tem, da naplihujejo svoje sunanjepolitične akcije in aspiracije (težnje).

Poljskim kmetom se godi slabo, prav slabo. Temu sicer ni kriva le diktatura. Preobljude-nost Poljske, pritisk prebivalstva v mesta, ker ljudje ne morejo nikamor, poslabšuje socialno ali-ko sporedno z gospodarstvom krizo. Veliko zlo je na Poljskem tudi alkoholizem, analfabetizem, ku-žne bolezni, pomanjkanje živil in obleke, propadanje gospodarstev in vasi.

Vse to pritiska z vso silo. Teh razmer bi sicer tudi demokracija naenkrat ne mogla odpraviti. Ali diktatura je stori la vse, da bodo poveča. Tako s dolgoletnim oboroževanjem, že pred splošnim evropskim oboroževanjem, ki povzroča kmetom silno obdavčenje, ne koristi pa gospodarstvu, z zanemarjanjem kulturnega dela in slabo trgovinsko politiko. Vse to je zaostrovalo krizo. Ob napredku kulture (duhovne in semljiske) bi prebivalstva ne bilo toliko preveč, kar je glavni vzrok krize.

Značilno je, da se poljski kmetje nad budo niso tako hudo pri- toževali, kakor velik del nemških, avstrijskih in tudi češkoslovških. Poljski kmetje ne marajo fa-

šizma, ker vedo, da diktatura ni zdravilo za glad.

Poljski kmetijski razred se spominja še na carizem in budo v predvojni dobi, na boje za svobodo proti ruski caristični oblasti. To vžgojo so dobili v poljskih revolucijah v devetnajstem stoletju. Vedo, da republika in l. 1919 pribrojene svobodščine niso varok bede, ampak odstranitve svobodščin po Pilsudskijevih diktatorjih, legionarjih in njih vojaških pristalih. Tako postane poljsko kmetištvo — med kmetakimi razredi bližnje Evrope, ki se vsi zabujajo, najbolj revolucionarno jedro nove Evrope.

In poljska diktatura, ki bi utegnla premagati poljske delavce, ker bi bili izolirani v nekaterih velikih mestih in industrijskih okrajih, pa se ustavlja pred veliko kmetiško množico, ki valovi preko vse Poljske, kakor nekaj val muzikov v Rusiji.

V vladnem taboru čutilo, da se bliža socialni pretres, in se zaradi tega v divjem boju bore samsame klike med seboj, ker jim manjka vodilne osebe po smrti Pilsudskega. Poiskus, postaviti "voditelja" je še ponesrečilo. Rydz-Smigly se umika, Adam Koc, ki je hotel osnovati fašistično stranko, pa ima amolo in se še naslanja desno, ker je hotel pridobiti Pilsudskijeve opozicionalce. To je seveda prave Pilsudskijeve pristave razburilo. Vedeti je treba, da so levicariji in desničarji proti Beckovi sunanjuj politiki, kar pomeni toliko, kakor proti Hitlerjevi Nemčiji, ker bi bila ta zveza nena-

Krvava nedelja je pokazala, da Poljska prehaja iz gospodar-ske in latentne krize sistema v jako akutno krizo sedanjega režima.

Tekstilna družba pristala na volitve

O uniji bo glasovalo 10,000 delavcev na vzhodu

Boston, Mass. — (UNS) — American Woolen Co., največja tekstilna družba v deželi, ki obratuje 27 predilnic in uposluje približno 28,000 delavcev v novoangelskih državah, je pristala na tovarniške unijske volitve v Lawrence, Mass.

Družba ima v tem mestu dve predilnici, od katerih je ena največja na svetu in uposluje devet tisoč delavcev. V obeh tovar-nah je tekstilni organizatorični odbor CIO, kateremu načeljuje Sidney Hillman, še pridobil večino delavcev v unijo.

Hyman Blumberg, kampanj-ski direktor tekstilne unije v Novi Angliji, je rekel, da pričakuje, da se bodo delavci v obeh tovarnah izrekli za tekstilno unijo CIO. Družbo je pridobil za tovarniške volitve Sidney Hillman, ki je imel več konfe-renc z njenimi uradniki. On tu-d pričuje, da bo prišlo do sklenitve kolektivne pogodbe in do organiziranja vseh delavcev pri tej družbi, ki producira 20% volnenega in suknenege blaga v deželi.

Veliki češki de-mokrat Masaryk na smrtni postelji

Praga, 13. sept. — Tomáš Ma-saryk, bivši in prvi predsednik češkoslovaške republike in eden največjih svetovnih zagovornikov prave demokracije, leži težko bolan. Vse kaže, da se mu bli-ža smrt. Masaryk je star 86 let.

Tedenski odmevi

(Nadaljevanje s 2. strani.)

te v novo vojno, bo dežela sigurno dobila fašizem. V tem slučaju bo prvi čin vlade, da bo udarila po vseh delavskih organizacijah kakor to še predvideva načrt vojnega departmanta v obliki Sheppard-Hillovega zakon-skega osnutka, ki čaka v kongre-su na sprejetje. Ameriški fašizem bo prav tako napravil s uni-jami in drugimi delavskimi orga-nizacijami ter demokratičnimi institucijami kakor je napra-vil fašizem v Nemčiji in Italiji. Razlikoval bi se najbrž le v tem, da bi bil še bolj sadističen.

Vladno Tanner, predsednik Mednarodne zadrzne zveze in finski finančni minister.

Vladno Tanner, predsednik Mednarodne zadrzne zveze in finski finančni minister.

Vladno Tanner, predsednik Mednarodne zadrzne zveze in finski finančni minister.

Vladno Tanner, predsednik Mednarodne zadrzne zveze in finski finančni minister.

Vladno Tanner, predsednik Mednarodne zadrzne zveze in finski finančni minister.

Vladno Tanner, predsednik Mednarodne zadrzne zveze in finski finančni minister.

Vladno Tanner, predsednik Mednarodne zadrzne zveze in finski finančni minister.

F. M. DOSTOJEVSKI:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s opilegom — Poslovni Vladimir Levčič

Pričelo se je eno tistih izpraševanj, zastran kakršnih se je Smerdjakov pravkar pritoževal Ivanu Fjodoroviču, to je, zastran Grušnjinega poseta, ki ga je starec pričakoval; to izpraševanje naj bi preloščilo. Čez pol ure je bila hiša zaklenjena in prismojeni starec je sam hodil po sobah, vsak trenutek s trepetom pričakujoč, da se zdajci začne dogovorjeno petkratno trkanje. Kdaj pa kdaj je pogledal skozi temna okna, toda videl ni ničesar razen noči.

Zelo pozno je že bilo, toda Ivan Fjodorovič še vedno ni spal; premišljeval je. Pozno je bil legel nocoj, šele ob dveh. Toda o vsem poteku njegovih misli ne bomo poročali, saj tudi ni čas za to, da bi se poglabljali v to dušo: nanjo pride vrsta pri drugi priliki. In če bi tudi pozkušili kaj povedati, bi bila to zelo težka naloga, ker ni šlo za misli, ampak za nekaj povsem nedoločnega, in kar je glavno — sila razburjenega. Sam je čutil, da so mu vse niti ušle iz rok. Mučilo ga je tudi razne čudne in skoro povsem nepričakovane želje, na primer: že po polnoči ga je zdajci obšla trdovratna, neznozna želja, da bi šel dol, odklenil vrata, stopil v stransko krilo in nabil Smerdjakova; a da ste ga vprašali, zakaj, vam gotovo ne bi bil mogel točno povedati niti enega razloga, razen morda tega, da mu je postal ta lakeji mrzek kakor najhujši žaljivec, ki bi ga le mogel najti na svetu.

— Z druge strani mu je tisto noč večkrat obšla dušo nekakšna nerazumljiva, poniževalna plahost, ki mu je — to je čutil — kar iznenada jemala celo telesne moči. Glava ga je bolela in vrtilo se mu je. Nekaj sovražnega mu je tiščalo na dušo, prav kakor bi se pripravljaval, da se nekomu osveti. Sovražil je celo Aljošo, ko se je spominjal nedavnega razgovora s njim, in časih je celo iz vse duše mrzel samega sebe. Na Katerino Ivanovno je bil skoro še mlačiti pozabil; temu se je kasneje jako čudil, tem bolj, ker je dobro pomnil, kako je še večeraj zjutraj, ko se je pri Katerini Ivanovni toli smelo pohvalil, da jutri odpotuje v Moskvo — kako je že takrat v duši šepnil sam pri sebi: "Saj je nezmišeln, nikamor ne pojdeš; ne boš se tako izlahka odtrgal, kakor se zdaj ustiš." Ko se je pozneje čez dolgo časa spominjal te noči, je Ivan Fjodorovič s posebnim odporom mislil na to, da je časih mahoma vstal z divana in tiho, kakor bi se strašno bal, da ga ne bi kdo videl, odprl vrata, šel na stopnice ter prisluškoval, kako je doli po spodnjih sobah šaril in hodil Fjodor Pavlovič — prisluškoval dolgo časa, po pet minut, z nekakšno čudno radovednostjo, ter z utripajočim srcem pritezel sapo; a zakaj je počenjal vse to in zakaj je prisluškoval — tega niti sam ni vedel. To "ravnjanje" je potlej vse svoje življenje imenoval "mrzko" in ga smatral vse svoje življenje sam pri sebi, v najbolj skritih globinah svoje duše, za najbolj podlo ravnjanje v vsem svojem življenju. Do Fjodora Pavloviča samega pa ni čutil v teh minutah niti najmanjše mržnje; bil je le na vso moč radoveden, kako hodi tam spodaj in kaj na primer neki dela v svoji sobi...

Ugibal je in si ga predstavljal, kako pač tam spodaj pogleduje skozi temna okna in se zdajci ustavlja sredi sobe ter čaka, čaka — ali se nihče ne trka. Ivan Fjodorovič je v ta namen dvakrat šel na stopnice. Okoli dveh, ko je bilo že vse tiho in je bil tudi Fjodor Pavlovič že legel, je legel tudi Ivan Fjodorovič a trdno željo, da bi čim prej zaspal, zakaj čutil se je strašno izmučenega. In res: tisti mah je krepko zaspal brez sanj, a zbudil se je zgodaj, ob sedmih, ko je bilo že svetlo. Ko je odprl oči, je v svoje začudenje zdajci začutil v sebi prilliv neke neobičajne odločnosti; urno je skočil po koncu in se oblekel, nato pa je potegnil svoj kovčec iz kota ter jel takoj z vso naglico pospravljati svoje stvari. Kakor nalašč je bil že večeraj zjutraj dobil od perice vse perilo. Ivan Fjodorovič se je kar nasmehnil ob misli, kako ugodno se je širnilo vse, da nič ne ovira njegovega nenadnega odhoda. Odhod pa je bil res nenaden. Čeprav je Ivan Fjodorovič že večeraj pripovedoval (Katerini Ivanovni, Aljoši in potlej še Smerdjakovu), da se jutri odpelje, je vendar dobro pomnil, da anochi, v tistem trenutku, ko se je spravljaval spat, niti ni mislil na

odhod, ali vsaj, da nikakor ni mislil na to, da bo zjutraj, ko se zbudi, njegovo prvo dejanje to, da plane po kovčec in ga jame pripravljati. Naposled sta bila kovčec in ročna torba pripravljena; bilo je že okoli devetih, ko je prišla k njemu Marfa Ignatjevna s svojim običajnim vask-danjim vprašanjem: "Kje izvolite piti čaj, pri sebi, ali pridete dol?" Ivan Fjodorovič je šel dol, njegov obraz je bil malone vesel, čeprav je bilo v njegovem obličju, v njegovih besedah in kretnjah nekaj čudno raztresenega in hlastnega. Ko se je prijazno pozdravil s očetom in celo še posebej povprašal o njegovem zdravju, je — ne da bi bil počakal roditeljevega odgovora — mahoma povedal, da se čez uro končno veljavno odpelje v Moskvo ter ga prosil, naj pošlje po konje. Starec je sprejel to novico brez najmanjšega začudenja in je kar prenevljudno pozabil izraziti svoje obžalovanje, da sin odhaja; namestu tega pa je zdajci strašno zaskrbel zastran nekega svojega nujnega posla, ki mu je bil prišel kakor nalašč prav tisti trenutek na um.

"E ti! Kakšen si! Večeraj nisi ničesar omenil... nu, nič ne de, saj lahko takoj urediva. Stori mi, duša draga, veliko uslugo in oglasi se v Čermašnji. Saj ni treba drugega, kakor da zaviješ z Volovske postaje največ za kakih dvanajst vrst na levo, pa si v Čermašnji."

"Ne morem, prosim vas: do železnice je osemdeset vrst, vlak v Moskvo pa odhaja s postaje ob sedmih zvečer. Časa imam komaj toliko, da ga ujamem."

"Ujameš ga jutri, če ne, pa pojutrišnjem, a danes zavij v Čermašnjo. Kaj te pa stane, da pomiriš očeta! Da nimam tukaj opravkov, bi bil sam že davno pohitel tja, kajti tamkajšnja zadeva je nujna in sila važna, a tu doma... zdaj ni pripraven čas za to... Vidiš, tam je tisti moj gozd, v dveh deležih, in Begičevem in v Djačkinem, v pušči. Trgovca Maslova, oče in sin, dajeta za posek samo osem tisoč, toda še lani se je ponujal kupec ki je dajal dvanajst tisoč, samo da ne tukajšnji — to je tisto. Zakaj s tukajšnjimi zdaj ni kupčije: Maslova, oče in sin, koplčita stotoseč; kar ti ponudita, to vzemi, kajti iz tukajšnjih se jima nihče ne upa odjedati kupčije. Toda minuli četrtek je batjuška iz Iljinskega nenadoma pisal semkaj, da je prišel Gorstkin, takisto nekakšen trgovčič, poznam ga, a moja sreča je v tem, da ni tukajšnji, ampak iz Pogrebova in se zatorej ne boji Maslovih, ker ni tukajšnji človek. Enajst tisoč dam za gozd, pravi on, slišiš? Ostane pa, kakor piše batjuška, samo še teden dni. In tako, vidiš, če bi se ti peljal tja in bi se dogovoril z njim..."

"Pa pišite batjuški, naj se on dogovori."

"Saj to je, da on ne zna. Ta batjuška ne ume gledati. Zlat človek je, takoj bi mu zapal dvajset tisoč brez potrdila, da mi jih spravi, toda gledati ne ume, kakor da vobče ni človek; vsaka vrana bi ga prevarila. In je vendar tako učen mož, predstavi si to. Ta Gorstkin je na oko seljak, v sinjem jopiču hodi, a z značajem je dovršen lopov, to je nesreča nas vseh: laže se, to je tisto. Katerikrat te tako nalaže, da se kar čudiš, zakaj dela to. Predlani se je zlagal, da mu je žena umrla in da je že oženjen z drugo, pa ni bilo vse nič res. Predstavi si: nikoli mu ni žena umrla, še živi mu še danes ta dan in ga vsake tri dni nabije. In tako, vidiš, je tudi zdaj treba dogoniti, ali laže ali govori resnico, da hoče kupiti in plačati enajst tisoč?"

"Toda tudi jaz ne opravi ničesar, saj tudi jaz nimam oči."

"Stoj, počakaj, tudi ti si dober za to; že davno kupčujem z Gorstkinom, vse njegove name-ni ti povem. Vidiš, njemu je treba gledati na brado; takšno nemarno in redko rdečkasto bradico ima. Kadar se bradica trese, on sam pa govori in se jezli, tedaj to pomeni, da je vse dobro, da govori resnico in hoče skleniti kupčijo; kadar pa si z levico gladil brado in se drži na smeh — nu, tedaj je to znamenje, da laže in te hoče ukaniti."

(Dolje prihodnjik.)

pevali slavo zlati vinski kaplji? Ali ga ne priporočajo zdravniki za zdravje? Kaj bi bili Prešeren, Cankar in vsa naša uboga literatura brez vinca žlahtnega? Zdaj pa vse to proglašajo za alkohol in pošene Slovence za pijance! —

Tako modruje pri drugi, tretji četrtinki. Pri četrti pa se nasloni na mizo s komolcem leve, desno roko pa položi na lice, da zakrije spodnji del obraza, a prsti pa bobna po licu, kakor bi ga masiral soper zobobol. Potem pa ne govori več.

Kadar bi ne bilo dovolj denarja, prilije kateri prijatelj, ki jih ima vespovsod. In če to traja predolgo, se pojavi žena Ida. Kadar ni mnogo gostov, kar naravnost:

— Ali še ni čas domov? Kaj si pozabil na večerjo? — Gogy časih kaj reče, časih nič. Vstane in gre.

Če je mnogo ljudi, tedaj Ida ostane v veži, pa ga da poklicati po natakariji ali po katerem domačih, da mu ima nekaj silno važnega povedati. Od tam ga potem ni težko spraviti na cesto. Kajti gospa Ida je velika, močna in energična.

Pa postaja vse težje; ta izrazita lastnost slovenskega rodu se veča v kubiku.

Zato ostaja zdaj najrajši v večji družbi, daleč za mizo, obkrožen in obdan, da se ne more kar tako do njega. In če ga kličejo ven, odgovarja, da ni radoveden ali pa da bo še jutri videl. Vse težje mora manevrirati Ida. Izmišljati nove stvari, druge načine.

Julij in avgust sta čas presneti. Za časa Prešerna se je to očitalo samo predpustu. To je doba veselice, naj nosijo predpoldnevi že take ali drugačne naslove.

Tudi domače društvo je priredilo svojo veselico. Z letošnjim vremenom ostrašeno je društvo že v naprej predvidelo ves program v zaprtih prostorih in v ta namen preudrilo društveni dom. Zdaj naj pa pada, če hoče!

Gogy se je kot dober Slovenec že jako zgodaj odzval prijaznemu vabilu.

Zato lahko izbere dober in pripraven prostor. Ida ostane pri otrokih doma, bo pa "malo" pozneje prišla. Praz zato sede na sredo za veliko mizo ob steni. Od tu se najbolje vidi na vse strani. In ko ga obsedejo prijatelji in znanci od leve in desne, se mu zdi, da je v trdnjavi. Samo ena misel udara tudi v to sigurnost: jutri ima komisijo.

Vesela teče po programu. Ljudje, pijača, smeh.

Godba, ples. Za vse preskrbljeno. Ne samo na plakatih, nego tudi v resnici. Moški točijo, ženske režejo in servirajo jestvine.

Nihče ne opazi, kako mineva čas.

Zaide solnce. Prižgo elektriko. Zapajo. Rečejo to in ono. Mladina pleše, pa malo tudi starejši.

Vino je dobro! Pivo primerno temperirano, janjček pravilno pečen in ne preslan!

Prireditelji zadovoljni. Tudi društveni blaginji, ki sproti pobira denar.

Juhel! Hura!

Zunaj lije kakor iz škafa.

Polnoč davno odbila.

Tedaj se pojavi na zadnjih vratih dvorane gospa Ida. Gogy se ozre desno in levo. Dobro zaseden, varnost zajamčena. Pa se zadovoljno nasloni na mizo z levim komolcem, desno dlan na usto, a prsti bobna po licu.

Kaj mu kdo more?

Pristopi Idina sorodnica gospa Jela:

— Gogy, pojdi no malo ven, Ida je prišla pote!

— Kaj bo hodila po mene! Sedaj naj! Ali je to lepo, da še le sedaj pride na prireditelje?

— Samo trenutek pojdi, slišiš, samo trenutek!

— Saj vidiš, da ne morem! Ali naj mar skačem čez mizo?

Tako si je potolažil vest pred sorodnico.

Tam pri zadnjih vratih se vrše važna posvetovanja. Sodeluje vse žensko sorodstvo in vse prijateljice.

Saj bi ga pustila, toda ima zjutraj komisijo, pa je že zadnjič dobil ukor — zdihuje žena. Vse bi ji rade pomagale.

Poskušajo vse mogoče. A Gogy, stena skalna ostane stalna. Kakor da sedi na smoli.

Hvala bogu za streho, kdo bo v takem vremenu hodil domov?!

Slika kaže delavce pri obriranju bombaža na plantaži v okraju Ellis, Texas.

HUMOR

Duhovi

Pri Korenovih so klicali duhove. Sveta tišina je vladala. Iznenada pa je zagrmel s police kup kročnikov na tla, da so se vsi razbili. Gospa Korenova se je hitro nagnila k možu in mu šepnila:

"To je pa duh naše rajne deklice."

Križ z otroki

Letoviščar (kmetu, pri katerem stanuje): "... veste, moj sin je pesnik."

Kmet: "Z otroki je pač zmeraj križ. Moj je pa lovski tat."

Prisklednik

"Ali hočete jutri pri meni južinati?" — "Hvala lepa; ljubše bi mi bilo pa, če bi me povabili."

pojutrišnjem." — "Kdo pa je za danes povabil?" — "Žena."

Presenečenje

Dama pri mizi začudenost: "Vi ste torej slavni profesor Komar? Jaz sem pa mislila, da ste čisto drugačni!"

"Kakšen pa?" je vprašal profesor. "Debel, majhen, rdeč, 'Nasprotno! Vitek, vel lep!"

— Mama me je poslala šat, ali bi nam dali na up kilogram masti in pol kilogram mesa.

— Zakaj pa mama ni prišla?

— Ona je šla vprašat druge mesarja.

All ste naročili na dne "Prosveto"? Podpirajte svoj

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana \$6.00, eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20, tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člana S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina, gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Če listu Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6.00	Za Ciceru in Chicago \$6.00
1 tednik in..... 4.30	1 tednik in..... 4.30
2 tednika in..... 3.40	2 tednika in..... 3.40
3 tednika in..... 2.40	3 tednika in..... 2.40
4 tednika in..... 1.30	4 tednika in..... 1.30
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.30
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli prof od družine in bo sahval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo snižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga priplakite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vse pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerno, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vse potrebne pojavnosti

France Feržou:

Zarota

Gospod Hermenegild Gogy je navzlic jako španemu imenu iz vrstne Slovence. Ime Hermenegild so mu dali pri krstu po tedanjih modi in je zato značilen odraz takratne dobe; primke Gogy pa po krstnem listu njegovega očeta, trdne kraške korenine. Kako pa so nekaj mrcvarili po župnih uradih lepa slovenska imena, vemo že vsi na premnogih vzgledih. Če bi torej kdo kaj nepristnega sumil, naj kar izroči to besedo učenim jezikoslovcem mlažje kulturne skupine; tam naj jo razluščijo, pa bo že vruga videl.

Hermenegild Gogy je odlični Slovenec. Ne po uniformi! On je še iz let, ko po partijskih zakonih za to narodnost ni bila pred-

pisana uniforma ter so celo narodne noše nagnali iz cerkve in od procesije čez, da so maškare. Tudi ne po pretepanju okoli slovenske zastave, nego samo tako po izrazitih lastnostih, ki so dika in ponos našega rodu in najzanesljivejše spoznavalno znamenje; po domače neovrgljiv dokaz.

Med drugim je posebno omembe vredno:

Po svoji stroki je Gogy finančni uradnik. Navzlic tej poklicno dokazani sposobnosti vodi domače in hišne finance njegova žena Ida, jako spretna gospodinja; pridna in energična žena. Vsakega prvega prinese vse prejeme še gorke iz pisarne, izroči šeni brez potrdila; zadrži samo nekaj malega drobiža in pa — komisije; vse skupaj za par četrtink dnevno.

V poglavitem svojstvu do-

brega zakonca nesporno dober, tradicionalen Slovenec!

Potem jako rad hodi v cerkev. Vsako nedeljo in zapovedan praznik k sv. maši. Ponavadi malo zakasni v začetku in hiti pred koncem, toda to pa le radi gnujce, ki je — vsaj v cerkvi — ne more trpeti.

Je silno dobrosočen in ljudo-mil, postrežljiv in vljuden, navzgor pohleven in poslušen, navzdol pa primerno trd in gošpodojč: rojen uradnik. Zato nima sovražnikov, kar je pri drugih mogoče samo še v nekrologih.

In kar je glavna osobina slovenskega človeka: obrajta vinsk kapljico. Zato je jako hud na treznostno gibanje in vse tiste, ki so motovili tam okrog:

— Kaj si to, vraga, izmišlju-jejo? Ali ni sam Noe sadiil vinske trte? Ali je mogoče sv. maša brez te žlahtne tekočine? Ali niso največji pesniški geniji pre-